

N:o 1.

Af herr greve **Wachtmeister, Axel**, om anslag till undersökning i fråga om beredande af ytterligare ett inlopp för större krigsfartyg till Karlskrona örlogshamn.

En omdaning och utvidgning af Stockholms örlogsstation har länge för vårt sjövapens målsmän varit ett önskemål, och tecken tyda på att afgörandet snart kommer på dagordningen. Nu är en sådan omdaning och utvidgning en fråga af ej endast ekonomisk, utan äfven strategisk betydelse.

Från några håll har nämligen påyrkats en utvidgning af den omfattning, att Stockholms station skulle i sig kunna upptaga *hela* vår kustflotta, då vårt politiska läge förmenades kräfvat en redan under fredstid verkställd koncentrerings af hela vår sjögående flotta i vår östra skärgård.

Det ur flera synpunkter vanskliga i en så exklusiv koncentrerings i förenämnda skärgård, detta icke minst på grund af där rådande isförhållanden, har af flera framstående fackmän kraftigt framhållits.

Då nu därtill kommer den ändring i vårt politiska läge, som genom Norges utbrytning ur unionen inträddt, föreligger numera intet som helst skäl till en uteslutande mot öster riktad sjöfront, utan bör väl vår flotta så fördelas och förläggas, att den hastigt och verksamt kan uppträda till skydd äfven för vårt lands södra och västra kuster.

Den fördelning af vårt sjöförsvaret, som af 1897 och 1901 års kungl. kommittéer förordats, har också varit stationer i Stockholm och Karlskrona, depåer och replipunkter på västkusten och Norrlands kust.

Nu har af ifrarna för den i Karlskrona förlagda delens af kustflottan förflyttning till Stockholm såsom skäl härför anförts den fara för örlogsblockad, som i Karlskrona örlogshamn skulle föreligga. Att sådan fara under nu för ögonblicket rådande förhållanden föreligger kan ju icke förnekas, men härvidlag får man icke endast taga i betraktande förhållandena sådana som de nu äro, utan äfven den möjlighet till förbättring som finnes.

Tydligt synes emellertid vara, att, då Karlskronas sjöstrategiska läge är sällsynt gynnsamt, och då det skulle vara ett slöseri, som näppeligen skulle kunna försvaras, att icke utnyttja de dyrbara anläggningar, på hvilka ett hundratal — eller så omkring — millioner nedlagts, ytterst kraftiga skäl tala för denna örlogshamns bibehållande såsom örlogsstation. Men själfklart synes också vara, att det är af vikt att undanröja den blockadfara, för hvilken Karlskrona förmenas vara utsatt; detta så mycket hellre som det arbete till Karlskronas tryggande mot blockad, jag i denna motion sätter i fråga — upprensning af den s. k. östra farleden — skulle jämställa Karlskrona med Europas allra yppersta örlogshamnar* och endast kräfva en kostnad antagligen försvinnande i jämförelse med de summor, som skulle erfordras för en utvidgning af Stockholms station i den utsträckning, att den i sig äfven skulle kunna upptaga hela den i Karlskrona förlagda delen af vår kustflotta.

Karlskronas enda nuvarande inlopp för djupgående fartyg är det södra inloppet förbi fortet Kungsholmen.

Visserligen är det gifvet, att, så snart befästningarna vid Västra Hästholmen blifvit afslutade, en upprensning af de gamla försänkningarna i västra inloppet själfallet snart följer, men dessa båda inlopp, det södra och det västra, äro hvarandra alltför närbelägna för att vara tillräckligt tryggande mot blockad.

Därför synes det mig vara af allra största vikt, att, därest så för rimlig kostnad visar sig möjligt, ett af Karlskrona skärgårds östligaste utlopp upprensas till det djup, 6 meter, som kräfves för våra första klassens pansarbåtar.

* Endast två af Europas örlogshamnar, som hafva mer än ett inlopp för djupgående fartyg, kunna mig veterligen sägas hafva detta i strategisk betydelse. Dessa äro Kiel och Portsmouth, hvardera med två inlopp och med ett afstånd mellan dessa af respektive 540 och 27 nautiska mil.

Till ofvannämnda kategori af örlogshamnar skulle Karlskrona kunna läggas, därest det östligaste inloppet upprensades, i hvilket fall längsta afståndet mellan två inlopp för djupgående fartyg till denna hamn blefve omkring 20 nautiska mil.

Frågan är ingalunda ny. 1897 års kommitté för utredning rörande landets fasta försvar äfvensom de af denna kommitté hörda myndigheter framhålla det stora behofvet af denna ytterligare utfartsled, men i anslutning till kommitterades mening föreslår i sitt 1899 års statsverksproposition bifogade anförande departemenschefen att i första hand koncentrera landets ekonomiska krafter på det fasta försvaret af hufvudinloppet och den västra farleden.

Emellertid är detta fasta försvar nu i det närmaste afslutadt, och tiden torde tvifvelsutän vara inne att påbörja utredning rörande kostnaden af en upprensning till 6 meters djup af farleden mellan Torhamns udde och Långören, hvilken farleds fördjupande så i strategiskt som i kommersiellt hänseende skulle medföra den största vinsten.

Visserligen torde någon utredning i berörda hänseende redan hafva blifvit gjord, ty i ofvannämnda 1899 års statsverksproposition uppgifves kostnaden för en till icke nämnt djup ifrågasatt upprensning af sagda farled — kostnaden för erforderliga befestningar däri inberäknad — uppgå till endast 300,500 kronor, och visserligen äro under de senaste åren af stationsbefälhafvaren i Karlskrona approximativa kostnadsförslag upprättade, hvilka såsom hemliga handlingar förvaras, men ingendera af dessa utredningar torde vara af den noggrannhet, att de kunna läggas till grund för arbetets utförande.

Emellertid är det icke endast vårt sjöförsvars målsmän, som behjärta vikten af ifrågavarande farleds upptagande.

I skrifvelse af den 11 mars 1905, i hvilken Karlskrona stads fullmäktige å sitt samhälles vägnar förklara sig villiga att med något belopp bidra till kostnaden för frågans utredning, framhålles den ofantligt stora betydelse för kust- och sjöfarten, som upptagandet af denna kortare, mera inomskärs liggande led skulle medföra.

I skrifvelsen anföres bland annat följande:

• Östra farledens upprensning skulle icke blott medföra stora fördelar för Karlskrona stad, utan i ännu högre grad skulle detta blifva fallet i fråga om den i vårt land högt uppdrifna kusttrafiken. Karlskrona anlöpes nämligen af 23 å 24 reguljära ångare i veckan, för hvilka genom nämnda leds upptagande till erforderligt djup skulle inbesparas en väglängd af sju nautiska mil, hvilket ju i och för sig vore en viktig sak, men hvad som för dessa ångare skulle vara af ännu större betydelse vore att under starka vindar från väst och full syd till nordost kunna undvika att gå yttre farleden förbi Utlängan, hvarest sjön med dessa vindar

städse är hög och besvärlig, och på grund hvaraf ångare ofta måste flera dagar kvarligga i Kalmar eller Karlskrona i afvaktan på bättre väder.»

Då af förenämnda skrifvelse äfven framgår, att farledens upprensning till 15 fots (4,454 m.) djup skulle vara till fyllest för kusttrafiken och Karlskrona stads tillgodoseende, och då tydligen största delen af kostnaden skulle krävas för upprensningens fullföljande till det djup, 6 meter, som fordras för ett fullständigt tillgodoseende af vårt sjöförsvars intressen, så synes mig hufvudparten af kostnaden för en eventuell upprensning till 6 meters djup böra läggas på statsverket. Dock synes rättvisligen handels- och sjöfartsfonden böra bidra till kostnaden och äfven Karlskrona stad med något mindre belopp.

På grund af hvad jag ofvan anfört tillåter jag mig hemställa,

att Riksdagen till undersökning om sättet och kostnaden för beredande af ytterligare ett inlopp till Karlskrona örlogshamn med tillräckligt djup för större krigsfartyg ville under förutsättning af bidrag härtill från Karlskrona stad med 3,000 kronor ställa till Kungl. Maj:ts förfogande ett anslag af 9,000 kronor.

Stockholm den 16 januari 1906

A. Wachtmeister.

Bilaga.

Förslag till undersökning af östra farleden vid Karlskrona från östra fjärden till hafvet vid Långören för erhållande af farled med tillräckligt djup för trafikerande af större fartyg.

Efter verkställd okularundersökning öfver hela farleden utprickas denna under iakttagande af farledens betydelse såsom militärled. Å den sålunda erhållna farleden verkställas pejlingar och borringar efter sektioner tagna på hvar 20:de meter med en minimibredd af 150 meter. Afståndet emellan borrhålen inom sektionerna bör äfven vara 20 meter. I

enlighet med ofvanstående undersökning upprättas en karta och beräknas upprensningmassorna.

För ofvanstående undersöknings utförande beräknas åtgå 165

 dagar à 60 kronor pr dag kr. 9,900: 00

För oförutsedda utgifter, tillsyn, uppgörande af ritningar

 och kostnadsberäkning m. m. tilläggas » 2,100: 00

Summa kronor 12,000: 00

Karlskrona den 11 december 1905.

Sixten C:son Sparre.